

UNITÁRIUS ÉLET

XXXVI. ÉVFOLYAM, 4. SZÁM

1982. JÚLIUS—AUGUSZTUS

DR. NIKKYO NIWANO AZ IARF ELNÖKE FELSZÓLALT NEW YORKBAN AZ ENSZ LESZERELÉSI ÉRTEKEZLETÉN JÚNIUS 24-ÉN

Az unitárius és más szabadelvű vallásokat tömörítő világszervezet, az International Association for Religious Freedom elnöke, a japán Risszo Kosei-kai világi buddhista vallásos mozgalom alapítója, aki 1974-ben hazánkat is meglátogatta a nem kormányzervi képviselők között felszólalt az Egyesült Nemzetek leszerelési világgyűlésén.

A nem kormányzervi vallási világszervezetek közül csak kevésnek jutott az a lehetőség, hogy ezen a világ békéje szempontjából igen fontos ülésen felszólaljanak. Köztük volt azonban dr. Tóth Károly református püspök, a KBK elnöke, akinek felszólalásáról a hazai napisajtó megemlékezett.

Dr. Niwano beszédéből — a kapott rövid híradás alapján — idézzük a következő gondolatokat.

„... Az IARF is azok közé az egyházi világszervezetek közé tartozik, mely sokféle módon támogatja az Egyesült Nemzetek Szervezete törekvéseit. Mint az

IARF ezidei elnöke, mint japán buddhista szólok, annak az egyetlen nemzetnek a fiaként, mely elsőként szenvedte el az atombomba szörnyűségeit. Úgy érzem, hogy kötelességem szólni és elmondani, hogy milyen veszedelmet jelent földünkön a nukleáris fegyverek elterjedése.

„A múltban a hadat viselők mindig találtak valamilyen igazolást az elkövetett háborús cselekményekre. A nukleáris háború borzalmai és fenyegető csapásai között mindenféle védekezés és igazolás értelmetlenné válik. Abban a háborúban nem lehet győztes, ahol nincsenek túlélők. Egy nukleáris háború rémével szemben — mert az kegyetlenség és a legszörnyűbb katasztrófa az élet szentségével szemben — nem maradhatunk semlegesek.”

Megemlítjük, hogy a többmillió lelket számláló japáni Risszo Kosei-kai tagjai az elmúlt hónapok folyamán huszonhétmillió tiltakozó aláírást gyűjtöttek és tettek le az ENSZ közgyűlés asztalára.

A VILÁGVALLÁSOK KONFERENCIÁJA

A Moszkvában máj. 10—14. napjain tartott Békekonferenciáról, melynek fő témája az volt, hogy „Mentsd meg az életet” a hazai- és egyházi sajtó, de a világsajtó is bőven beszámolt. Több mint 90 ország közel 600 vallási képviselője volt jelen a Pimen ortodox patriárka által kezdeményezett ülésen, ahol a világsajtót 250 tudósító képviselte.

Az Ökumenikus Tanács közgyűlésén a magyar küldöttség képviselőjében dr. Bartha Tibor zsinati püspök-elnök számolt be a konferenciáról. Dr. Pröhle professzor főtitkár előterjesztésében az Ökumenikus Tanács közgyűlése, melyen meghívottként részt vett püspökünk is, az alábbi nyilatkozatot és felhívást adta ki:

A Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának közgyűlése 1982. május 18-án meghallgatva a világvallások 1982. május 10—14-ig Moszkvában rendezett békegyűléséről szóló beszámolót, a következő határozatot hozta:

A Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa és tagegyházai képviselőjében örömmel és teljes egyetértéssel üdvözljük a világvallások moszkvai békekonferenciájának nagy jelentőségű határozatait és állásfoglalásait. Isten iránti hálával gondolunk arra, hogy a mi nemzedékünk életében vált lehetővé először,

hogy az egymástól annyira eltérő világvallások: a buddhista, keresztyén, mohamedán, zsidó, hindu, szikh és zarathusztra vallások közel 600 képviselője egybeüljenek, együtt tanácskozzék és egyetértésre jusson. A nukleáris katasztrófa lehetőségére és az emberiség teljes megsemmisülésének veszélyére tekintve egyetértünk velük abban, hogy az élet ajándékát szentnek, a háborús veszélyt pedig az élet ellenségének tartjuk, és ezért a nukleáris háborút soha semmi nem igazolhatja.

Teljes egészében elfogadjuk és magunkévá tesszük a békekonferencia három állásfoglalását: valamennyi vallás vezetőihez és hívőihez intézett üzenetet, a világ valamennyi kormányához szóló felhívást és az Egyesült Nemzetek Szervezete második leszerelési ülészaka elé terjesztendő memorandumot, és egyetértéssel elhatározzuk, hogy ezeket az állásfoglalásokat a legszélesebb körben terjesztjük, a vallások vezetőihez és hívőihez intézett üzenetet eljuttatjuk az Ökumenikus Tanács tagegyházainak valamennyi gyülekezetéhez, a világ valamennyi kormányához szóló felhívást pedig bemutatjuk államunk kormányának.

Köszönetet mondunk mindazoknak, akik a világvallások békekonferenciáját kezdeményezték, megszervezték, és aktív részvételükkel hozzájárultak

eredményességéhez. Kifejezzük azt a reménységünket, hogy a világvallások egybehangolt megmozdulása nagymértékben hozzájárulhat a világ közvéleményének további mozgósításához a nukleáris fegyverkezés ellen és az élet védelme érdekében. Mert meg vagyunk győződve arról, hogy az emberek milliárdjainak közös tudatos fellépése hathatósan segítheti a kormányokat a fegyverkezési verseny megállításában és a béke megmentésében.

Budapest, 1982. május 18-án

A Magyarországi Egyházak
Ökumenikus Tanácsa Közgyűlésének
Elnöksége

Dr. Ferencz József püspök egyháza képviselőjében levélben fejezte ki egyetértését a nyilatkozatban és felhívásban foglaltakkal. Dr. Bartha Tibor püspök, az Ökumenikus Tanács elnöke válaszlevelében a következőket írta.

„A magyar ökumené számára nagy öröm és erőforrás, hogy az ember ügyének szolgálatában együttműködhet az unitárius testvérekkel. Ebben az értelemben hálás köszönettel fogadjuk a támogató egyetértést, amelyet felekezete nevében a moszkvai dokumentumokkal és Ökumenikus Tanácsunk nyilatkozatával kapcsolatban kinyilvánított.”

ÖT PATKÓ

„Az embernek Fia ura a szombatnak is...”
Máté 12,8

Józan Miklós néhai püspökünk ARATÁS című könyvét lapozgatva találtuk a fenti című emlékező elmélkedését, melyet aratási időszakban lelki gyönyörűséggel olvastunk. Közreadjuk olvasóink lelki örömeire.

„— Gyönyörű szép aratási ünnep volt. A sarló csak úgy pengett az életadó munkában. A sok szorgos kéz ritmikus mozdulataival lankadás nélkül haladt előre. Egyik a másikat játszi könnyedséggel vont maga után. Senki sem akart utolsó lenni. Gyűltek a kévék. Nőttek a keresztek. Sűrű sorokban álltak egymás mellett, mint egy diadalmas tábor. Közbe-közbe fel-felcsendült az aratók vidám éneke. A dal ott termett a mezőn: a nép lelkében, telve napsugárral, telve a reggeli harmat gyöngyszemeivel. Leányok, legények úgy vették át a szót egymástól, mint akik egy terebélyes nagy családban türelemmel várnak, amíg a sor reájuk kerül. Semmi cédaság, semmi rendetlenség. Az ifjúság harmata az arcokon; a lélek lángja a szemekben úgy ragyog, mint az áldott nap a kéklő égbolton, ahol még emléken sem maradt a mai napra egy felhőfoszlány. Boldog a gazda, aki reménység alatt vetette a magot a barna barázdába; boldog az arató, hogy neki is osztályrésze lehet az örömben, és boldog az Isten, hogy az ő szolgálói, az esőcsepp, a szelőlő és a napsugár megtették kötelességüket. Mert — íme! — itt van az áldás, a legelső valamennyi áldás között: a mindennapi kenyér.

Nem is kell talán a templomba mennünk, hogy hálat adjunk érte, hisz a „templomnál nagyobb vagyott itt”. Az igazi munkában mindég ott van az imádság ereje és a szívből fakadó fohász csak emeltyű az istenes munka szolgálatában... Úgy van. De azért csak jertek el kedves atyámfiai a templomba is és hallgassátok meg az én aratási beszédemet, mert „az embernek Fia ura a szombatnak is”...

A templom tornyában szent vasárnap reggelén már az elsőt harangozták, amikor az én kedves nevelő-

apám műhelyébe beállított egy ismerős gazda. Pirospozsgás arcú, tréfás kedvű, jószívű ember, a Bethlen hajdúinak ivadéka. Baj van szomszéd; mondá. Öt patkó kéne ezekre a lovakra; de látom a segédek nincsenek itt. A fia pedig papnak készül, most is a prédikáción jár az esze. Milyen szép tőle, hogy a mi öreg papunkat kíséri... Sebaj, gazduram. Az én fiam, ha kell: pap; ha kell: kovács. Meglesz az öt patkó is, meglesz a prédikáció is! Még van annyi időnk... Miklós fiam, elő azt a bőrkötényt. Fújtass. Én addig két szál vasat tartok a kohóban. Te majd reá versz a nagy pörölyvel ezen a szépen csengő üllőn, melynek a szava olyan édes, mint az estharangszó. Reá versz úgy istenigazában, mintha erre a mesterségre szántalak volna. Hadd sistergjen a láng! Hadd pattogjon a szikra! Nem árt a te úriás keznedek, ne félj. Így csinálod én igazi urat belőled. Isten szolgálja és a magad ura csak úgy lehetsz, hogyha a dolgot nem restelled; mert „az embernek Fia ura a szombatnak is...”

És az én kedves nevelőapámnak — azóta régen kihamvadt — kohójában sistergett a láng, izzott a vas, az üllőn csengett a pöröly, pattogott a szikra s egy annyi idő alatt, ahogy ezt elmesélem, kész volt az öt patkó a néha való jó gazda örömeire. A mester és fia megtették kötelességüket. A mester ráverte a patkókat a lovak lábára; a fiú pedig ezalatt a bőrkötényt papi palástartal cserélte fel és elment az Isten házába. Olyan áhitattal imádkozott, olyan lelkesen prédikált, mintha még mindég az üllő előtt állott volna. Ott is sistergett a láng, ott is pattogott a szikra, ott is csengett az üllő s a szava olyan édes volt, mint az estharangszó...

Régi történet bír ez. De vasárnapi munkám közben a palást alatt mindég ott van a bőrkötény. Az öt patkót is látom még a nap izzásának fel-feltűnő ragyogásában. Messzi távolról ide hallszik a csengése is, amint szárnyalva, sebes iramban viszik az áldást, a munkát, az életet tova, előre, mindég csak előre!”

Közlő: Huszti János

KÁDÁR JÁNOS KÖSZÖNTÉSE

70. születésnapján egyházunk nevében Kádár János első titkárt, püspök és főgondnok táviratban köszöntötte.

Gyurkó László „Arcképvázlat történelmi háttérrel” címen könyvet írt, melyben Kádár Jánosról az államférfiről és az emberről, ahogy maga is vallja arcképvázlatot írt.

Az unitárius hívő emberek is emlékeznek Kádár János évtizedekkel ezelőtt már meghirdetett emlékeztető mondatára, aki nincs ellenünk, az velünk van. Az egyház kapcsolata az állammal és az állam kapcsolata az egyházzal rendezett és további fejlődést ígér. Ez az eredmény annak a politikának az eredménye,

amelyet belföldön és külföldön egyaránt megbecsülnek és amelyikből az a bizalom tükröződik, amely kifejezi az egyszerű magyar embernek, tehát a vallásos embereknek is bizalmát az iránt a politika iránt, amelyet hazánk Kádár János vezetésével az elmúlt évtizedekben kialakított.

ÉRTELMISÉGI BÉKETALÁLKOZÓ

Az Országos Béketanács és a Magyar Tudományos Akadémia máj. 27-én az MTA zsúfolásig megtelt dísztermében tartotta meg a találkozót, melyen dr. Szent-ágothai János akadémiai elnök megnyitóját követően Berend T. Iván professzor szólott: „hangsúlyozni szeretném az írástudók, az értelmiségiek rendkívüli felelősségét és szerepét a hamis mítoszok, az irracionális nézetek elleni világméretű eszmei küzdelemben, ami nélkül a háború, az ésszerűtlenség természetesen nem nyerhet tért, ami ellen tehát az ész szavával, az értelmiség szavával harcolni kell”.

A találkozón részt vettek a hazai egyházak képviselői, akik egyöntetűen támogatták az ENSZ főtitkárához eljuttatott alábbi

felhívást.

„Veszélyben a világ. Veszélyben az emberiség. Anynyi tömegpusztító fegyver halmozódott fel, amennyi már nem csupán a valódi, vagy vélt ellenségek megsemmisítésére elegendő, de egész földünket kiiktathatja a világegyetemből. Mindaz, amit évezredek kultúrája, az egymást követő nemzedékek leleménye, tiszteletre méltó munkája létrehozott, örökre eltűnhet a világ színteréről.

Ebbe nem lehet belenyugodni. Az atompusztulást meg kell akadályozni.

Mi, magyarok, itt Európa közepén, egy ezredév megpróbáltatásaiban vérezve, megfogyatkozva és mindig újrakezdve, megbűnhödtük már a múltat s jövőt. Értelmiségünk legjobbjai mindig, minden korban a haladást, a szabadságot, a békét óvták, gyakran életük árán is.

A mai magyar értelmiségiek, tudósok, pedagógusok, papok, orvosok, mérnökök, írók és művészek nem

akarnak méltatlanok lenni elődeikhez. Ez a kis ország csak ebben a században is egyetemes jelentőségű művészeket és tudósokat adott a világnak. Elég csak Bartókra, Kodályra, Lukács Györgyre, Neumann Jánosra, Szilárd Leóra hivatkozni.

Bármilyen kis nép vagyunk is a világ népeinek nagy családjában, a haladásért, a szabadságért, a békéért küzdő múltunk, a létező és eredményesen működő szocializmus, a haza, a világ sorsáért érzett felelősségünk följosítja bennünket arra, hogy beleszóljunk a világ dolgaiba. Ez nemcsak jogunk — kötelességünk is.

Egyetértünk azokkal, akik az egyenlő biztonság jegyében tárgyalásokat követelnek. És azokkal is, akik a tárgyalások tartalmára a fegyverek számának befagyaszthatását követelik. Tudjuk, hogy a tömegpusztító fegyverek további fölhalmozása önpusztulásba kergetheti az emberiséget, a tárgyalások pedig elvezethetnek a jelen és a jövő megmentéséhez. Egyetértünk azokkal, akik a hadászati eszközök korlátozására és csökkentésére és a közép-hatótávolságú nukleáris fegyverek fölszámolására törekednek. Egyetértünk azokkal, akik úgy látják, hogy Európa már nem bír el több nukleáris fegyvert; ami fölhalmozódott, annak is fokozatosan el kell tűnnie.

Ki az atomfegyverekkel Európából!

Tudjuk, mennyi türelem és önmérséklet kell ennél kisebb feladat megoldásához is. Türelemet és önmérsékletet kérünk mindenkitől, aki felelős a békéért, a világ sorsáért. Ez kölcsönös bizalom nélkül nem lehetséges. Kövessünk el hát mindent, hogy fölszámoljuk a bizalmatlanságot.

DR. SZENT-IVÁNYI SÁNDOR

Az ősi háromszéki unitárius családból származó Szent-Iványi Sándor Marosvásárhelyen 1902. január 18-án született. Ott végezte iskolai tanulmányait és együtt érettségizett Kacsó Sándor neves íróval, akivel azóta is meleg barátság fűzi össze. 1920-ban kerül Kolozsvárra és kezdi meg tanulmányait az Unitárius Teológiai Akadémián. Négy év múlva megszerzi lelkészi oklevelét és egyháza ösztöndíjával két évre kiküldik az amerikai Cambridge-be a Harvard Egyetem Teológiai Fakultására. 1926-ban megszerzi a Magister Theologiae fokozatot és amerikaiában megismert magyar származású feleségével Jelynek Olgával tér haza Erdélybe. 1927-ben nevezi ki püspöke kolozsvári lelkésznek és ettől az időtől kezdve éveken keresztül az első unitárius szószék igehirdetője. Ott elmondott beszédeinek egyrészt nyomtatásban is megjelent kötetek őrzik. „Áldott percek” „Jézus emberarca” „Világosság felé”. Tanulmányai közül megemlíthetők: „Jézus gyógyításai” „Dávid Ferenc és a tömeg” „Az unitarizmus lényege és fejlődése”.

1934-ben a kolozsvári Unitárius Teológiai Akadémia tanárává választják és a gyakorlati tanszéken folytatja tovább munkásságát.

Szerkesztője az Unitárius Közlönynek, önálló könyvsorozatot indít, melyben több ismert amerikai

szerző munkája jelenik meg az ő és mások fordításában. Ma is forrásmunkának számít E. M. Wilbur amerikai egyháztörténésznek „A mi unitárius örökségünk” címen kiadott magyar fordítása.

1939-ben Budapesten folytatja tovább munkásságát, mint vallásitanító lelkész, majd 1941-ben Józán Miklós esperesnek püspökké választása után a gyülekezet vezető lelkészének választja meg.

A második világháború idején együttműködött azokkal, akik az egyre erősödő német elnyomás ellen felemelték a szavukat, a háború befejezése után mint a Polgári Demokrata Párt egyik vezetője tagja a magyar Parlamentnek és Budapest Főváros Tanácsának. Magas állami kitüntetéssel ismerte el az új magyar állam a második világháború alatt kifejtett antifasiszta munkásságát.

1946 őszén Angliába, majd Amerikába utazott, ahol előbb Jamaica Plains lelkésze lett 1952-ben hívta meg Lancaster város gyülekezetébe papjaul, ahonnan 22 évi lelkészi munka után vonult nyugalomba.

Amerikai tartózkodása alatt magyar és angol nyelven több könyvet és tanulmányt jelentetett meg, melyeknek célja az unitarizmus ismeretése volt. Ma nyolcvan évét betöltve Lancaster városában él, ahol beteg feleségét ápolja és onnan küldi üdvözlését egykori kedves híveinek.

IARF FŐTITKÁR JAPÁNBAN

Diether Gehrman, az IARF frankfurti központjának főtitkára az esztendő első felében látogatást tett Japánban, az 1984-ben ott tartandó IARF világkongresszus előkészítésével kapcsolatban. Látogatást tett a Risho Kosei-kai elnökénél dr. Nikkyio Niwano IARF elnökénél, és az IARF többi japáni taggyűléseinek vezetőinél. Látogatása befejeztével a tokyói Great Sacred Hallban, a nagy szent teremben nyolcezer ember előtt tartott előadást az IARF jövőbeli terveiről.

Látogatásáról részletesen beszámolt a Dharma World c. angolnyelvű japán szemle.

FRÁTER GYÖRGY

Az Erdély történetében kiemelkedő szerepet játszó országvezető, bíboros születésének 500. évfordulójáról Sajólad községben is megemlékeztek, aki az ottani kolostorban kezdte meg szerzetesi életét novíciusként 1506-ban, majd 1526–28 között perjelként állt a kolostor élén. Itt ismerte meg Zápolya János király, aki öt hétig a sajóladai kolostor lakója volt egykoron. A község most utcát nevezett el róla.

Fráter György erdélyi munkássága és tragikus halála jól ismert az unitárius irodalmat olvasók előtt.

ÜNNEPI BRASSAI HÉT KOLOZSVÁROTT

A Kolozsvárt megjelenő Igazság c. napilap máj. 30-i számában fenti címen írt ismertetést a kolozsvári egykori unitárius kollégium, ma a nagy polihisztor, Brassai Sámuel nevét viselő ipari liceum ünnepeiről. Az ünneplés a hagyománytisztelet jegyében a nagy múltú kollégium fennállásának 425. évfordulója alkalmában került megrendezésre, melynek során sor került a generációk találkozására. Mi egykori unitárius kollégiumi diákok csak a távolból gondoltunk szeretettel egykori alma materünkre és nagy tudású tanárainkra.

Az „Utunk” c. irodalmi szemlében — főszerkesztője Létay Lajos a kollégium egykori tanára — a jún 4-i számban jelent meg az alábbi tanulmány Gaal György tollából, melynek első felét jelen, második részét lapunk következő számában közöljük.

BARÁTSÁG LÁNCAI

1829—1982.

„A feltörő szellemet földi hatalom ideig-óráig gátolhatja ugyan emelkedésében, de időfolytán kinő a bércei sas szárnya, s szabad röptében kineveti az ólálkodó vadásznak szegyenben maradt golyóit” — így kezdi Kozma Ferenc: *A kolozsvári Unitárius Collegium Ifjúsági olvasó és irodalmi körének múltjáról a kiegyezés évében megjelentetett könyvecskéjét*. Akkor már közel négy évtizedes önképzőkori munka történetét rögzíti kronologikus összeállításában.

Az Unitárius Kollégium diákjai ugyanis az elsők között érzékelték a reformkor új szellemét, álltak a kor haladó eszméinek szolgálatába. Az általános politikai célok mellett leginkább a kollégium maradi oktatási rendszerének megváltoztatásáért és a latin helyett a magyar tannyelv bevezetéséért küzdöttek. Már az 1810-es évek végén ismételtén kérték, hogy egyes tárgyakat magyar nyelven adjanak elő, de mindig elutasító választ kaptak. Még az 1840-es években is büntették a magyar szó használatát tanítás idején. Nem csoda hát, hogy a felsős diákok egy csoportja Gálfi Sándor vezetésével, az 1829/30-as tanévben Baráti Kört alapított a tantervből kiszorult anyanyelvi műveltség ápolására, fejlesztésére. Rövidesen Szentiváni Mihály és Kriza János is csatlakozott a körhöz. Magyar folyóiratokat olvastak, egymás írásait vitatták meg, s a sikerültebbekből kéziratos köteteket állítottak össze. Első ilyen gyűjteményük a *Barátság Lánca* címet viseli, s címlapján az 1829 októberi dátum olvasható. Rövid időn belül *Kulcs*, *Emlény*, *Rózsabokor* (1831, 1833), *Viola-émlékfüzér* (zsebkönyv, 1833) címmel készültek verseket, beszédeket, szindarabokat tartalmazó kötetek, *Gálfi Kriza és Szentiváni* kritikái cikkek egy önálló *Bírálatárban* (1832—1839) kapnak helyet. E kötetek legtöbbje mindmáig fennmaradt a kollégium kézirataiban.

A *böloni Farkas Sándor* ösztönzésére 1833-ban megalakult kolozsvári úri kaszinó példájára az unitárius diákok 1834-ben *Olvasó Társaság*ot alapítottak. Ennek célja a külföldi könyvek beszerzése mellett a gondolkodás és beszédkészség fejlesztése, valamint a tudásvágy felkeltése volt. A Társaság hivatalos díszkönyve a *Remény* címet viselte. Ide jegyezték be kézírással a legjobban sikerült megvitattott irodalmi alkotásokat. E kezdeti szakaszból a *Reménynek* 3 kötete maradt fenn: 1834/35, 1836/37, 1837—39. Bár nincs rajtuk évfolyamjelzés, periodicitásra utaló adat, e *Remény-köteteket a kolozsvári diáklapok első jelentkezésének tekinthetjük*. Melléjük két évig *Serdület*, majd *Virulat* és *Ébredő* címmel is állítottak össze kéziratos gyűjteményeket. Az utóbbi zsebkönyvet 1837/38-ban, a későbbi híres történések, *Köváry László* és *Jakab Elek* szerkesztik. Ekkor indul meg az *Olvasó Társaságban* elmondott hivatalos beszédek jegyzőkönyve is, a *Beszédár* (1834—1853).

Az *Olvasó Társaság* legjelentősebb teljesítménye azonban a kéziratos gyűjteményből összeválogatott és

nyomatásban közzétett *Remény* című Zsebkönyv (1839) volt. 377 lapján 31 szerző versei, prózai írásai olvashatók. A kötetet megküldik Toldy Ferencnek, aki lelkesedéssel ismerteti azt a *Figyelmezőben*, sőt átvesz anyagából, dicséri az erdélyi példamutatást. A rendkívüli siker szúr a Főkormányzatséknél, s megtiltják, hogy az egyes kollégiumokban létrejött önképzőkörök nyomtatott könyveket adjanak ki. Erre *Szentiváni* falusi magányából visszatér Kolozsvárra, kezébe veszi a *Remény* szerkesztését, s magánvállalkozásként jelenti meg a második és a harmadik kötetet. A *Remény* körüli szerkesztői-kiadói munka egész mozgalmat hozott létre, a reformkori erdélyi fiatalság legjavát, *Szentivánin* kívül *Krizát*, *Köváryt*, *Jakab* Eleket, *Mentovich* Ferencet és *Medgyes* Lajost serkentette munkára. A *Remény* szellemében nevelkedett a 48-as kolozsvári ifjúság legöntudatosabb csapata.

Ma már nehéz megállapítani, hogy a negyvenes években folytatták-e a kéziratos *Remény* szerkesztését, egyetlen kötete sem maradt fenn, lehet azért, mert a forradalom idején hadikórházzá átalakított iskolában az Olvasó Társaság könyvtára őrizetlenül hanyódott.

Míg a reformkorban az önképzőkori munka a latin nyelvűség ellen irányult, az 1848-as forradalmat követően Bécs németesítő iskolapolitikájának ellensúlyozására alakulnak újra az olvasótársaságok. *Erdélyszerte a kolozsvári Unitárius Kollégiumé az elsőség érdeme: már 1850-ben újjáalakítják olvasótársaságukat*. Gyűléseik rendszertelenek, de 1851/52-ben *Heti Lap*, a következő tanévben *Rózsa Levelek*, végül 1857-től alcíme is van: „Közlöny a szépirodalom köréből”. A diákok ekkor egyes eredeti alkotások megvitatása mellett a magyar irodalom kiemelkedő műveinek, a forradalmat tükröző költészetnek minél alaposabb megismerése, az anyanyelv pallérozása. A *Remény* szokásos verseken, beszélyeken kívül a diákélettel is foglalkozik, leírja például egyik tűzoltási akciójukat. Az 1860-as évektől a receptre készülő versek, beszélyek mellett „tudományos” cikkek is olvashatók oldalain. 1865-től nyomtatják a *Remény* címlapját, kéthasábosan írják szövegét. A *Reménnyel* párhuzamosan 1862/63-ban *Kikelet*, 1864—1875 között *Fény és árny* címmel állítottak össze kéziratos lapot. Ez utóbbi „Közlöny a kritika, esztétika és tudomány köréből” nemegyszer vitába keveredett a *Remény* szerkesztőivel. Valóságos sajtóélet folyt a kollégiumban. 1871-ben 222 lapos *Reményből*, elbeszéléseiből válogattak. Közöttük *Jékey* Aladár, *Kozma* Ferenc, *Rédiger* Géza, *Pálfi* Károly néhány műve.

A kiegyezést követően az 1870-es években az önképzőkör hivatalos fórummá vált. Művelődését az iskolai szabályzatok írták elő, tették kötelezővé a két felső gimnáziumi osztály számára. Felügyelete egy-egy megbízott tanár hatáskörébe tartozott. Tanév elején megválasztották a diákelnököt, a titkárt, aki legtöbbször a lap szerkesztője is volt, a jegyzőt, valamint a lap egy-két kiadóját — rendszerint alsóbb osztályos diák —, aki csekély fizetség ellenében a lapszámokat kézírással összemásolta. Hetente tartottak körüli gyűlést, az ott felolvasott anyagból állt össze a lap egy-egy száma. A *Reménynek* évi 20—25 száma készült el. Ekkoriban hasonló önképzőkörre és diáklapja volt mindegyik felekezeti kollégiumnak. A kolozsvári Református Kollégiumban 1863-tól szintén *Remény*, a Római Katolikus Főgimnáziumban ugyancsak 1863-tól *Hajnal* címmel állítottak össze kéziratos lapot.

A századfordulón a legtöbb kollégium diákköre és diáklapja teljesen a tanterv függelékévé válik, munkájának eredményességét nagyrészt az iskola szelleme és az irányító tanár rátermettsége határozza meg.

(folytatása a jövő számban)

Gaal György

Az özönvíz története

(1Móz 6,7—8)

Az özönvíz története több ezer éves. Az emberiség szájhagyomány útján adta tovább, édesapák, édesanyák mesélték el gyermekeiknek, unokáiknak, hogy megőrizték az utókor, vagyis a Ti számotokra is.

A vízözön, a nagy esőzés az emberiség egyik legrégebb története. Hasonló mesével találkozhattok az indiai, vagy más távoli nép kultúrájában is.

Amint a Biblia mond el nekünk Noé történetében, mégis több. Hisz Noé azért menekült meg az özönvítől, mert hallgatott Isten szavára.

Noé igaz, hívő ember volt, feddhetetlen, s kedves Isten előtt. De kortársai, a világ, amelyben élt megromlott, az emberek rossz útra tértek. Isten elhatározta, hogy véget vet az erőszakosságnak, a rossznak, elpusztít minden élőlényt a föld színéről. Noét választotta ki az emberiség továbbvitelére. Mondta Noénak, hogy építsen egy hatalmas bárkát a maga és családja számára, és vigyen a nagy hajóba minden állatból, amely csak a földön létezik, a madarakból, a bogaraktól is kettőt-kettőt.

Noé úgy is cselekedett, ahogy Isten megparancsolta neki. Hatalmas bárkát épített és beszállt családjával és a sok-sok állattal együtt. És valóban jött a nagy esőzés, mely elborította a hegyeket is, és negyven napig tartott. Elpusztult minden, ami csak létezett a földön, de Noé bárkája a víz tetején megmaradt. Negyven nap múltán elállt az esőzés, Isten szelet bocsátott a földre, a víz apadni kezdett.

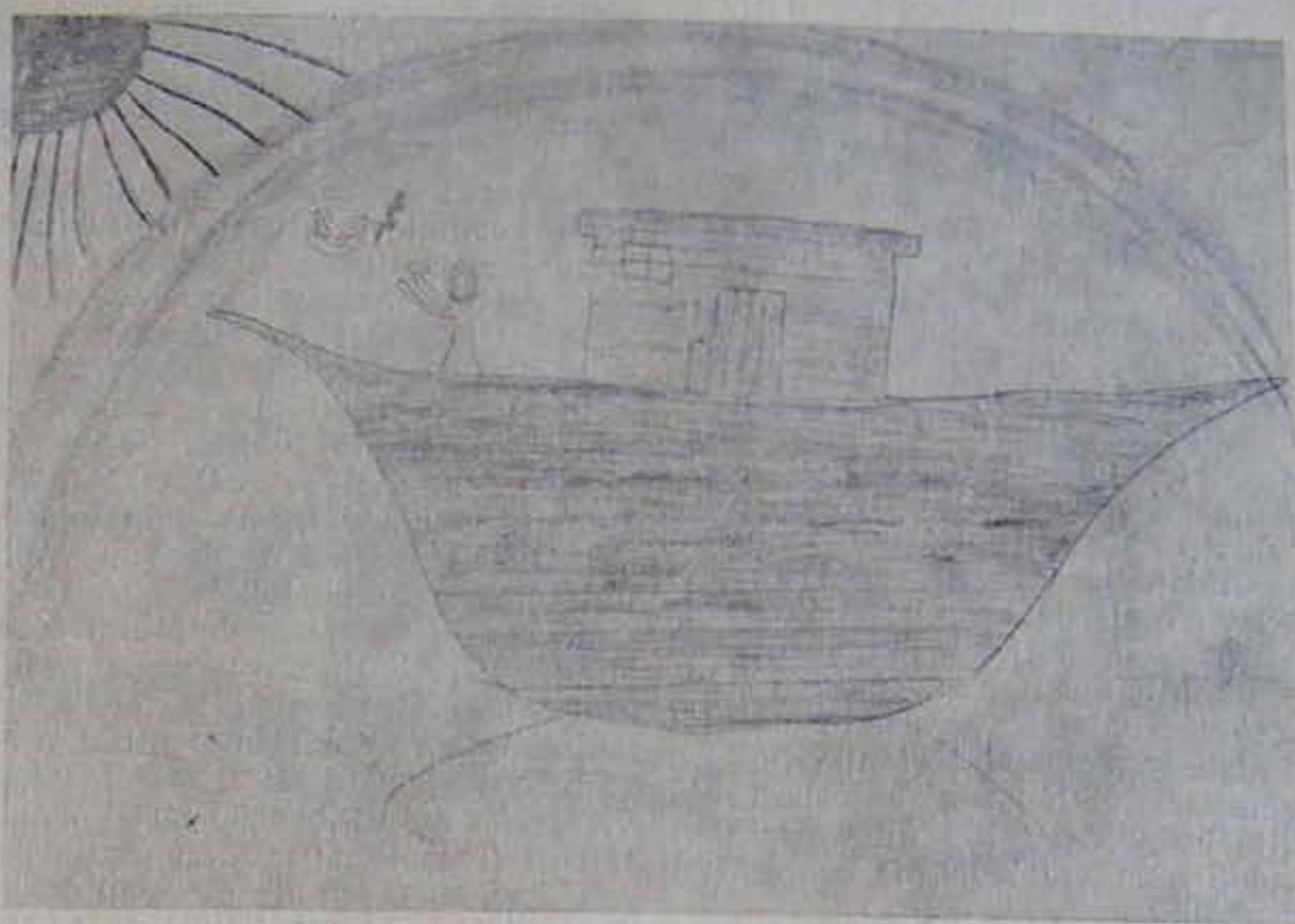
Noé először egy hollót engedett ki, majd egy galambot, hogy megnézze felszáradt-e már a föld. Amíg nem találtak száraz helyet a madarak visszarepültek a hajóhoz. Majd az egyik nap a galamb egy leszakított olajfaággal tért vissza — ahogy Lidó kedves kis rajzán is láthatjátok. Ebből tudta meg Noé, hogy a víz leapadt a földről, kiszállhat családjával és népes állatseregével a földre.

Mikor Noé kijött a bárkából, oltárt épített Istennek, aki ezt látva így szólt:

„Amíg csak föld lesz, nem szűnik meg a vetés és az aratás, a hideg és a meleg, a nyár és a tél, a nappal és az éjszaka.”

Isten megáldotta Noét családjával és az ő utódait. Majd az eső után szivárvány jelent meg az égen. S ekkor újra megszólalt a Jóisten:

„Szivárványszívet helyezem a felhőkre, az lesz a jele a szövetségnek, melyet én a világgal kötök.”

Lidó IV. o. tanuló rajza

Ha nyári eső után Ti is szivárványt láttok az égen megjeleni, emlékezzetek arra, hogy olyankor az Isten gondol reánk, minden emberre ezen a földön, és arra a szövetségre, amit velünk kötött.

Bizzunk Istenünkben, hisz Noé is azért menekült meg az özönvízből, a fenyegető veszélyhelyzetből, mert hallgatott Isten szavára!

Szent-Iványi Iona

Dr. Harrington Donald

Egyházunk régi barátja, aki magyar feleségével, Szánthó Vilmával egyházi esküvőjét a budapesti Hőgyes Endre u. templomunkban tartotta 1939-ben, — Józán Miklós volt az eskető lelkész.

Chicago egyik unitárius gyülekezetében kezdte meg lelkészi munkáját, majd hamarosan a New York-i Community Church lelkészévé választották meg s itt lett dr. Holmes ismert nevű unitárius lelkész-teológusnak utóda.

Feleségével együtt számos alkalommal jártak hazánkban, ahová több unitárius turista-csoportot is vezettek. Szánthó Vilma lelkészi oklevelét Kolozsvárott szerezte, Amerikában szentelték fel, s e minőségben ott ő volt az első magyar felszentelt nő-lelkész. Számos munkakörben dolgozott, ezek közül a legjelesebb volt New York-i unitárius egyetemi hallgatók körében évtizedeken át végzett lelkipásztori munkája.

Dr. Harrington irodalmi munkásságát az USA-ban mindig igen nagyra becsülték, könyvei közül a mi tettségünket különösen „As we remember him” c. Jézus életét, kortársait, tanítványait evangéliumi hűséggel, de meleg írói tollal megírt beszédei nyerték el.

1982. jún. 6-án búcsúzott a New York-i Community Church-ben gyülekezetétől, s átadta a szószerket a

kiválasztott és a gyülekezet által megválasztott utódának Bruce A. SOUTHWORTH unitárius lelkésznek.

Doktori fokozatát a chicagói unitárius teológiai fakultáson szerezte és díszdoktora a kolozsvári Egyetemifokú Protestáns Teológiai Intézetnek.

Mindkettőjüknek a nyugalom éveiben jó egészséget kívánunk. Dr. Harringtontól még további írásokat vár az amerikai és a nagyvilág unitárius közvéleménye.

AZ ÖKUMENIKUS TANÁCS KÖZGYÜLÉSE

Saját kérésére dr. Pröhle Károly főtitkár professzort a közgyűlés felmentette több mint tíz éven át nagy körültekintéssel végzett főtitkári tiszte alól, miután egyháza az 1984. évi Evangélikus Világkongresszussal kapcsolatosan más fontos feladatkörben kívánja tudományos szakismeretét igénybe venni. A közgyűlésen jelen levő Straub István, az Állami Egyházügyi Hivatal elnökhelyettese is méltatta dr. Pröhle Károly érdemes munkásságát.

A közgyűlés dr. Káldy Zoltán evangélikus püspökelnök javaslatára 1982. július 1-i hatállyal dr. Ottlyk Ernő evangélikus püspököt választotta meg ökumenikus főtitkárrá, aki e feladatkört már korábban is ellátta.

DR. KOVÁCS GYULA

Életének 60. évében váratlanul elhunyt máj. 2-án dr. Kovács Gyula a Gabonatröszt állatorvosa. Özvegye született *Andresik* Julianna, a rokonok, barátok és kollégák jelenlétében dr. *Ferencz* József püspök búcsúztatta máj. 10-én a Farkasréti temető ravatalozójában.

Hamvasztás után a hódmezővásárhelyi családi sírboltban helyeztük el hamvait a családi sírboltban *Szent-Iványi* Iona lelkész szolgálataival, május 31-én.

Dr. *Erdős* Mihály a hódmezővásárhelyi unitárius egyházközség gondnoka búcsúztatta dr. Kovács Gyulát, aki az unitárius templom alapítójának, néhai Kovács Józsefnek és családjának unokájaként és utolsó férfi tagjaként távozott az élők sorából. Ez a búcsúzás a hódmezővásárhelyi Kovács nemzetségtől azzal a gondolattal történik, hogy e nemzetség emlékét a városban élő unitáriusok és a hozzájuk őszintén kötődő más vallásúak is szeretettel megőrzik.

Kovács József és felesége adományából és segítségével 1910-ben épült fel a neo-gótikus unitárius templom, mellette az iskola és a papi lakás. E templom fehér falaival, széles ablakaival kifejezte vallásunk lényeges jellemvonását a világosságot. E templomban lélekben és igazságban imádkozó hívek sokasága erős hittel építették egyházközségünket és a templom falain örök hálájuk kifejezésekként örökítették meg Kovács József és felesége, született *Zimmermann* Julianna emlékezetét.

Erre a gazdag hagyatékra emlékezve állunk meg ismét a Kovács sírbolt előtt és ősi népi szokás szerint azt üzenjük, a templomalapítónak és itt nyugvó fiának, hogy az évtizedek rögzös útjait járva leküzdöttük azokat a nehézségeket, melyek már-már eltemetni akarták azt a templomot, melyet az ősök Isten imáadására építettek.

A hitben erős hívek társadalmi összefogása megmentette a templomot és újjászületőben van a hódmezővásárhelyi unitárius gyülekezet. Ebben az újjászületésben soha el nem múló hálával, mélységes tisztelettel és kegyelettel adózunk a templomalapító Kovács nemzetségnek és oda most örök nyugovóra visszatérő unoka dr. *Kovács Gyula* emlékének. Isten adjon örök nyugalmat az ősöknek és a most ideérkezettnek.

Dr. *Erdős* Mihály

Látogatás Prágában

A csehszlovákiai unitáriusok megalakulásának hatvanadik évfordulójáról emlékeztek meg, és az ünnepekre egyházunkat is meghívták. Képviselőnkben *alulírott* vett részt a Brünben és Prágában tartott ünnepi összejöveteleken.

Útban Prága felé jún. 3-án Brünben álltam meg kérésükre, ahol a körünkben jól ismert *Milos Mikota* lelkész fogadott. A hétköznap este

tartott istentiszteleten szép számmal gyűltek össze brüni és környékbeli unitáriusok. Német nyelven mondott beszédemet *Mikota* lelkész tolmácsolta híveinek.

Prágába együtt utaztunk Brünből, alkalmunk volt részletesen gondolatokat cserélni a két egyház sokban közös problémáiról.

A prágai ünnepség szombaton délután kezdődött a cseh unitáriusok békebizottságának ülésével. Kérésükre itt is felszólaltam németül és a hazai egyházi és társadalmi békemunkát ismertető felszólalásomat a bizottság tagjai érdeklődéssel fogadták és utána többen kérdéseket tettek fel, melyre választ adtam. Prágai házigazdám és vendéglátóm dr. *Dusan Kafka* a csehszlovákiai unitáriusok elnök-lelkésze volt, aki gyülekezte vendégszobájában látott vendégül. Alkalmam volt a prágai régi város emlékeivel is megismerkednem és vendéglátóim minden alkalmat megragadtak a beszélgetésre. Dr. *Kafka* már többször járt hazánkban és nyaralt a Balaton mellett is.

A hatvanesztendő évfordulóra és az alapító, a német koncentrációs táborban mártírhalált halt dr. *Norbert Capek*re emlékeztünk a vasárnap jún. 6-án délelőtt tartott ünnepi találkozón, melyen az ország minden részéből összegyűlt képviselőkkel együtt mintegy négyszázan voltak jelen a Karlova ul. 8. sz. a. istentiszteleti termükben. Hat palástos lelkésszel együtt jómagam is az emelvényen foglaltam helyet és kérésükre nemcsak a magyarországi, hanem a nagyvilág unitáriusainak meleg üdvözlését is tolmácsoltam németül elmondott beszédemben, melyet csehül tolmácsolnak.

Az ünnepségen minden lelkész felszólalt dr. *Kafka* ismertette az elmúlt hatvan esztendő történetét, megemlékezve az érdemes elődök munkájáról. Az országos szervezet elnöke dr. *Hasplné* sz. *Capek* Bohdana, maga is okleveles unitárius lelkész, 86 éves kora ellenére igen erőteljesen szólt a szépszámú gyülekezetéhez. Előtte való nap abban az étteremben ebédeltem, ahol az első unitárius istentisztelet után 1922-ben voltak együtt az akkori vezetők, köztük az idős elnökasszony is.

Az ünnepi találkozó második része a tulajdonképpen évente egyszer sorra kerülő virág-istentisztelet volt. A gyülekezet minden tagja egy csokor vagy néhány szál virágot hoz magával, amit két kis fiatal lány kosárban gyűjt össze. Az istentisztelet végén, melyen 24 tagú énekkar is szerepelt, a szót a prágai opera unitárius érdeklődésű tagja énekelte. Az énekszámok között elénekelte a gyülekezet azt az éneket is melynek szövegét maga az alapító dr. *Capek* szerezte. Az istentisztelet végén a két kosárban összegyűjtött virágokból, minden gyülekezeti tag magához vett és hazavitt lakásába pár szálát, gondosan ügyelve arra, hogy ne a saját maga által hozott virágból válassza az emlékezés szálait. Ez az istentisztelet egyes amerikai unitárius gyülekezetek szo-

kását követve az összetartozás és a testvériség érzését hangsúlyozta. Öröm volt találkozni a gyülekezet néhány magyar származású tagjával, akik anyanyelvemen köszöntöttek és beszélgettek el velem, elmesélve, hogy budapesti látogatásuk alkalmával a mi Hőgyes Endre utcai vendégszobáknak voltak a vendégei.

Útban hazafelé rövid időre megálltam *Pozsonyban*, ahol tisztelgő látogatást tettem dr. *Michalko* szlovák evangélikus püspöknél, akivel egyik régebbi locarnói tartózkodásom idején a „Casa”-ban ismerkedtem meg.

Szász János

BARTHA TIBOR

KÖSZÖNTÉSE

A Református Egyház Zsinata és az Ökumenikus Tanács a szeretet és megbecsülés jegyében június 19-én a debreceni Nagytemplomban köszöntötte dr. *Bartha* Tibor tiszántúli református püspököt, a Zsinat és az Ökumenikus Tanács elnökét 70. születésnapja alkalmából, egyben emlékezve arra is, hogy 25 esztendeje tölti be püspöki tisztét.

Az ünnepségen *Kürti* László, dr. *Tóth* Károly és *Kovách* Attila püspökök szolgáltak. A jubileumi ülést dr. *Zsebők* Zoltán zsinati világi elnök nyitotta meg, majd a megye és a város, a Hazafias Népfront és az Országos Béketanács küldöttségét vezető *Miklós Imre* államtitkár, az Állami Egyházügyi Hivatal elnöke méltatta *Bartha* Tibor püspök negyedszázados érdemes munkásságát, mely egyben szolgálat volt nemzeti egységünk megvalósításáért. Az Ökumenikus Tanács köszöntését dr. *Káldy* Zoltán püspök, elnök tolmácsolta, aki egyben unitárius egyházunk jókívánságait is kifejezésre juttatta.

Az ünnepségen egyházunk képviselőjében püspök és főgondnok voltak jelen, akik személyesen is kifejezésre juttatták egyházunk megbecsülését és tolmácsolták jókívánságaikat az ünnepeltnek.

BARTÓK SZOBOR

Párizs főpolgármestere *Jacques Chirac*, jelenlétében leplezték le *Bartók* Béla szobrát, *Varga* Imre Kossuth-díjas kiváló művész alkotását, melyet a Szajna part közelében az egyik lakónegyed újabban *Bartók* Béláról elnevezett terét díszíti.

A szobrot *Chirac*, kérésére *Bartók* Béla fia, egyházunk főgondnoka leplezte le. Ezt követő beszédében a főpolgármester méltatta a magyar művész életútját. Hangsúlyozta, hogy *Bartók* zenéje az egyetemes emberi kultúrát gazdagította.

Az ünnepségen jelen volt *Farkasinszky* Lajos a Fővárosi Tanács elnökhelyettese, dr. *Bényi* József párizsi magyar nagykövet és a francia művészeti élet számos kiválósága.

HÍREK

Az egykori kolozsvári és székelykeresztúri unitárius gimnáziumok Magyarországon élő vendiákjai május első szombatján a budapesti Unitárius Egyházközség gyülekezeti termében tartott találkozót. Az áhitat szolgálatát Bajor János lelkész végezte. Dr. Kiss József budapesti gondnok, aki kolozsvári és keresztúri vendiák, tartalmas előadásban emlékezett vissza e két jeles nevelési intézmény alapítására, életére, és idézte diavetítés kíséretében az eddig beküldött és összegyűjtött képeken a két kollégium diákjainak életét. Kérjük, hogy akinek birtokában fényképek vannak a két kollégium életéről, osztálytalálkozóról, érettségi képekről stb. küldjék meg, hogy azokat a legközelebbi 1983. május 8-án délelőtt 11 órakor kezdődő találkozó és közös ebéd után diafilmen a jelenlévőknek bemutathassák.

Néhaj dr. Gelei József egyetemi tanár, egyházunk főgondnoka elhalálozásának 30-ik évfordulója alkalmából a szegedi József Attila Egyetem munkáiból bemutatott rendezett. A bemutatott — Kelemen Miklós szegedi lelkész tudósítása alapján — Szegeden élő híveink megtekintették.

Szegeden a júniusi istentiszteleten dr. Gelei József és dr. Supka Géza a fiai egyházi munkásságáról történt megemlékezés. Az előbbiről halálának 30-ik évfordulója, — az utóbbinak a „könyvnap” megrendezése körüli tevékenysége folytán — írja Kelemen Miklós lelkész.

Dr. Gál István irodalomtörténész, a magyar—angol kapcsolatok jeles ismerője. A Magyar Nemzet külső munkatársa váratlanul elhunyt. Több alkalommal, így lapunk előző számában is közöltük írását. Emlékezetét megőrizzük.

Özv. dr. Kovács Gyuláné elhalt férje emlékére a hódmezővásárhelyi gyülekezetnek 1000 Ft-t adományozott.

Az Újságró Iskolán az 1981/82. évi tanév záróünnepélyét jún. 25-én tartották. Az iskola növendéke volt Szentiványi Iona lelkész is, aki szép eredménnyel tette le összes vizsgáit.

Az európai zsidó hitközségek szövetsége máj. végén tartotta rendes évi közgyűlést, melyen a hazai zsidóságot Héber Imre elnök és dr. Seifert Géza főtábornok képviselte.

A Vigilia c. katolikus szemle júniusi száma a házasság és a család kérdéseivel foglalkozott több tanulmányban. Az egyik írás megállapította, hogy a család válságára utal az a tény is, hogy az egyik alapvető funkcióját, a népesség utánpótlását, vagy a gyermekek szocializációját nem tudja kielégítően betölteni.

Dr. Esze Tamás történész, református főgondnok sajtó alá rendezte a XVI—XVII. századi történelmi Magyarország területén — elsősorban a török hódoltság területén jelentkező antitrinitárius mozgalmakra vonatkozó évtizedes adatgyűjtését. A kötet a MTA kiadásában jelenik meg.

Dr. Pákozdy László Márton református teológiai professzor hosszabb kórházi kezelés után a javulás útján, orvos fia otthonában, Veszprémben keresi a teljes felgyógyulást.

Az Egyházi Krónikában, a magyar ortodoxok lapjában — szerkesztője dr. Berki Feriz — Evangelosz D. Theodoru, athéni professzor tollából érdekes írás jelent meg „a nyugati, mint tanítvány keleti iskolájában”. Örülünk minden olyan írásnak, amelyik rámutat arra, hogy a keleti egyházak is hozzájárultak a nyugati kereszténység kultúrájához.

Rajeczky Benjamin „Mi a gregoridán” című nagy sikerű könyve, a Zenemű Kiadó kiadásában rövid idő alatt elfogyott és most második kiadásában kapható. Olvasóink figyelmébe ajánljuk.

A budapesti szovjet nagykövet, V. NY. Buzovszkij fogadást adott a világvallások moszkvai Békekonferencián részt vett magyar küldöttség tiszteletére, me-

lyen megjelent Aczél György miniszterelnökkel és Miklós Imre államtitkár és a magyar küldöttség tagjai.

A Csongrád megyei Hírlap máj. 16-i hódmezővásárhelyi kiadása cikkben emlékezik meg a város romos zsinagógájáról. Ferder Béla, a cikk szerzője örömmel állapítja meg, hogy a város felekezeti rendben tartja templomait és „még a másik legkisebb lélekszámú unitáriusok is megmentették sajátjukat az utolsó órában”. Örvendünk, hogy a város közvéleménye is felfigyelt templomrenoválási munkákra.

A pestlőrinci unitárius gyülekezet jún. 6-án tartott közgyűlése ismét Kozma Janost választotta gondnokká, Balogh Bélanét penztarossá, Hirosné Torday Pálmát jegyzővé. A megválasztott presbiterek nevét nem közölték írásban szerkesztőségünkkel.

Dr. Pálffy József 60. születésnapja alkalmából a Szocialista Magyarországi Erdemrend kitüntetését kapta. A MUOSZ elnökét és a Magyarországi felelős szerkesztőjét mi is tisztelettel köszöntjük.

Csanád Béla, a budapesti Katolikus Akadémia professzora „Virággá lettünk” címen újabb verseit és versfordításait jelentette meg. Egyik szép írásából idézzük: „Egyszerű jelek az úton: egy megragott Szent János kenyér, egy hosszú tuskéjú ág... Ne félj, ez már az alagút vége.”

Géczy Barnabás Lamarck és Darwin c. Budapest 1982-ben megjelent könyvében írja a következőket: „Műtán egyre nyilvánvalóbbá vált, hogy Darwin nem való orvosnak, apja lelkésznek szánta és 1827-ben a cambridge-i egyetem Krisztus Kollégiumába küldte teológiai tanulmányok elvégzésére. Darwin sohasem volt vallásos. Nem lelkesedett az ötletért, viszont iskolája a keresztények legszabadabb felekezetéhez, az unitáriusokéhoz tartozott...” (Említett könyv: 80. oldal)

Obudai utcanevekről írt levelet a Magyar Nemzethez Kovalovszky Miklós irodalomtörténész, s ebben megemlíti, hogy az egyik utcát Orbán Balázsról nevezték el.

KÜLFÖLDI HÍREK

Megeyi Tükör c. jelenik meg a Kovászna — régebbi nevén Háromszék — megye lapja, melynek Fórum c. havi szépirodalmi és közművelődési melléklete néha eljut hozzánk is. Az 1981. aug. számban értékelték Cseh Gusztáv ismert grafikusművész munkáit, aki Erdély neves emberei közül hatvanat mutatott be rajzaiban. A „Harvan Főember” közül, akik vándorkijáraton bejárták a nagyobb erdélyi városokat, a „Fórum” 12-et mutatott be, említett számban közölük ketten, Kriza János és Bölöni Farkas Sándor hitünk felesei közé tartozott. Cseh Gusztáv kiállítását az erdélyi városokban meleg rokonszenv fogadta.

A Hét című Bukarestben megjelenő magyar nyelvű hetilapban — folytatásokban — az egykori unitárius kollégiumról „Műsák és erények” c. Beke György, az ismert író meleg hangú cikket írt, melyből alkalmasig igyekszünk majd részletet közölni. A második folytatás a kollégium és püspökség szép épületét is bemutatja az olvasóknak.

A Hét című bukaresti magyar hetilap tudomány rovatában Csétri Elek professzor a diák Kelemen Lajosról emlékezett meg (1877—1963). Cikkében számos új adatot közöl Kelemen Lajos pályájának elindulásáról.

Az I. A. R. F. szociális szolgálata Lucie Meijer szerkesztésében ismerteti 1982/83. évi terveket. Elsősorban India, továbbá a Fülöp-sziget és az afrikai lagosi unitárius gyülekezetek munkáját kívánják támogatni.

A Bibliát eddig 442 afrikai nyelvre és nyelvjárára fordították le, ebből 83-ra elsősorban. Afrikában naponta kb. húsz ezer ember tér át a különböző kereszt-

tény egyházakba. Az afrikai keresztények száma 1900-ban mindössze kilencmillió, 1980-ban pedig már 203 millió volt, írja Bibliatársulatok Világszövetsége.

Az egyik erdélyi szemleben Katona Szabó István képekkel illusztrált egész oldalas cikket írt „Múzeum Székelykeresztúron” címen. Az 1946-ban hivatalosan megalakult múzeumot több évtizedes gyűjtőmunka előzte meg, melyben elenjték a székelykeresztúri unitárius gimnázium egykori tanárai, akiknek gyűjtését a múzeum átvette. Az egyik képen dr. Molnár István, a múzeum igazgatóját látjuk Nagy Lajos egykori unitárius gimnáziumi tanárral, aki a korai alapítók közé tartozott. A múzeum-barátok körének egyik szervezője, Gálfalvi Sándor egy jelentős terjedelmű székelykeresztúri monográfia szerkesztését végzi, mely a város alapításának 650. évfordulója alkalmából fog megjelenni.

Simó Árpád torontói lakos (Kanada), lapunk hűséges olvasója és egykoron támogatója, elhunyt. Haláláról a címére küldött lap visszaérkezéséből értesültünk.

Dr. Manuel Tögel, a frankfurti unitárius gyülekezet új vezető lelkésze meleg hangú levelben köszönte meg üdvözlő sorainkat, melyeket új tisztebe való beiktatása alkalmából küldtünk.

II. János Pál pápa legutóbb Angliában, majd Argentínában tett látogatást.

A romániai TEKA sorozatban „A cseh élet Erdélyben” c. értékes tanulmány jelent meg Kovács Géza és Binder Pál szerkesztésében, mely több unitárius vonatkozású adatot is tartalmaz.

Hodosy Imre feketési református lelkész választotta meg a jügoszláviai református egyház új püspökévé a nyugatombai vonult Csete K. István helyébe. A beiktatási ünnepségen részt vett dr. Tóth Károly püspök, a KBK. elnöke is.

„Másoknak világítva önmagát emésztette...” címen Zágonyi Jenő emlékezett meg az erdélyi „Fórum” márc. számában Bölöni Farkas Sándorról. Egyben közli Horváth István marosvásárhelyi táblabíróhoz 1838. május 15-én írt levelét, melyben amerikai útja egyes epizódjaira is visszaemlékezett.

Dr. Kovács Lajos kolozsvári püspököt epekő bántalmakkal a kolozsvári klinikán megoperálták. Mielőbbi felgyógyulást kívánunk.

George Cox az angol unitárius békebizottságának vezetője a salvadori hazafiak üldözése miatt nyílt levelet intézett Lord Carringtonhoz, Anglia akkori külügyminiszteréhez.

A „Kairos” c. amerikai unitárius teológiai szemle 1982. évi első számának címlapján közli Dávid Ferenc arcképét, dr. László Gyula professzor rajza után, mely az angol nyelvű Dávid Ferenc kiadványunkban jelent meg. Közlik kiadványunk teljes angol címét és a megjelenés évét, Budapest, 1981.

Dr. Harringtonné Szánthó Vilma New York-i unitárius lelkész gyülekezte heti szemléjében köszönte meg azt a több mint 200 levelet és érdeklődést, melyet gyülekezetének tagjaitól 1982. első hónapjában betegsége idején kapott. Hála Istennek már felépült és továbbra is jó egészséget kívánunk neki.

Dr. F. Forrester Church New York-i unitárius lelkész kérte fel Plandome városa unitárius gyülekezetének a keresztényben álló Voatch Alapítvány, hogy a jövőben az oda beérkező egyházi vonatkozású kérdéseket érdemben véleményezze. Dr. Church 1981-ben egy egyházi delegációval hazánkban is járt és tapasztalatairól örvendetes nyíltsággal emlékezett meg későbbi leveleiben.

Dr. Szent-Iványi Sándor, ny. lancasteri unitárius lelkész, v. budapesti egyházi elnök tartott előadást a bostoni Kings Chapelben az amerikai keresztény unitáriusok évi közgyűlésén szép számú közönség előtt. Betegségének kezdete

HÍREK

Az egykori kolozsvári és székelykeresztúri unitárius gimnáziumok Magyarországon élő vendiáktól május első szombatján a budapesti Unitárius Egyházközség gyülekezeti termében tartott találkozót. Az áhitat szolgálatát Bajor János lelkész vezette. Dr. Kiss József budapesti gondnok, aki kolozsvári és keresztúri vendiák, tartalmas előadásban emlékezett vissza a két jeles nevelési intézmény alapítására, életére, és idézte diavetítés kíséretében az eddig beküldött és összegyűjtött képeken a két kollégium diákjainak életét. Kérjük, hogy akinek birtokában fényképek vannak a két kollégium életéről, osztálytalálkozóról, érettségi képekről stb. küldjék meg, hogy azokat a legközelebbi 1983. május 8-án délelőtt 11 órakor kezdődő találkozó és közös ebéd után diafilmen a jelenlevőknek bemutathassák.

Néhai dr. Gelei József egyetemi tanár, egyházunk főgondnoka elhalálozásának 30-ik évfordulója alkalmából a szegedi József Attila Egyetem munkáiból bemutatott rendezett. A bemutatott — Kelemen Miklós szegedi lelkész tudósítása alapján — Szegeden élő híveink megtekinthették.

Szegeden a júniusi istentiszteleten dr. Gelei József és dr. Supka Géza afiai egyházi munkásságáról történt megemlékezés. Az előbbiről halálának 30-ik évfordulója, — az utóbbinak a „könyvnap” megrendezése körül tevékenysége folytán — írja Kelemen Miklós lelkész.

Dr. Gál István irodalomtörténész, a magyar-angol kapcsolatok jeles ismerője, a Magyar Nemzet külső munkatársa váratlanul elhunyt. Több alkalommal, így lapunk előző számában is közöltük írását. Emlékeztétét megőrizzük.

Özv. dr. Kovács Gyuláné elhalt férje emlékére a hódmezővásárhelyi gyülekezetnek 1000 Ft-t adományozott.

Az Újságíró Iskolán az 1981/82. évi tanév záróünnepélyét jún. 25-én tartották. Az iskola növendéke volt Szent-Iványi Ilona lelkész is, aki szép eredménnyel tette le összes vizsgáit.

Az európai zsidó hitközségek szövetsége máj. végén tartotta rendes évi közgyűlését, melyen a hazai zsidóságot Héber Imre elnök és dr. Seifert Gézané főtitkár képviselte.

A Vigilia c. katolikus szemle júniusi száma a házasság és a család kérdésével foglalkozott több tanulmányban. Az egyik írás megállapította, hogy a család válságára utal az a tény is, hogy az egyik alapvető funkcióját, a népesség utánpótlását, vagy a gyermeki szocializációt nem tudja kielégítően betölteni.

Dr. Esze Tamás történész, református főgondnok sajtó alá rendezte a XVI–XVII. századi történelmi Magyarország területén — elsősorban a török hódoltság területén jelentkező antitrinitárius mozgalmakra vonatkozó évtizedes adatgyűjtését. A kötet a MTA kiadásában jelenik meg.

Dr. Pákozdy László Márton református teológiai professor hosszabb kórházi kezelés után a javulás útján, orvos fia otthonában, Veszprémben keresi a teljes felgyógyulást.

Az Egyházi Krónikában, a magyar ortodoxok lapjában — szerkesztője dr. Berki Feriz — Evangelosz D. Theodoru, athéni professor tollából érdekes írás jelent meg „a nyugat, mint tanítvány kelet iskolájában”. Örülünk minden olyan írásnak, amelyik rámutat arra, hogy a keleti egyházak is hozzájárultak a nyugati kereszténység kultúrájához.

Rajeczky Benjamin „Mi a gregorián” című nagy sikerű könyve, a Zenemű Kiadó kiadásában rövid idő alatt elfogyott és most második kiadásában kapható. Olvasóink figyelmébe ajánljuk.

A budapesti szovjet nagykövet, V. NY. Bazovszkij fogadást adott a világvallások moszkvai Békekonferencián részt vett magyar küldöttség tiszteletére, me-

lyen megjelent Aczél György miniszterelnöknyeltes és Miklós Imre államtitkár és a magyar küldöttség tagjai.

A Csongrád megyei Hírlap máj. 16-i hódmezővásárhelyi kiadása cikkben emlékezik meg a város romos zsinagógájáról. Ferber Béla, a cikk szerzője örömmel állapítja meg, hogy a város felekezetei rendszerben tartják templomaikat és „meg a másik legkisebb lélekszámú unitáriusok is megmentették sajátjukat az utolsó órában”. Örvendünk, hogy a város közvéleménye is felfigyelt templomrenoválási munkánkra.

A pestlőrinci unitárius gyülekezet jún. 6-án tartott közgyűlésén ismét Kozma Jánost választotta gondnokká, Balogh Bélanét pénztárossá, Hírosné Torday Pálmát jegyzővé. A megválasztott presbiterek nevét nem közölték írásban szerkesztőségünkkel.

Dr. Pálffy József 60. születésnapja alkalmából a Szocialista Magyarország Erdemrend kitüntetését kapta. A MUOSZ elnökét és a Magyarország felelős szerkesztőjét mi is tisztelettel köszöntjük.

Csanád Béla, a budapesti Katolikus Akadémia professzora „Virággá lettünk” címen újabb verseit és versfordításait jelentette meg. Egyik szép írásából idézzük: „Egyszerű jelek az úton: egy megragott Szent János kenyér, egy hosszú tuskéjú ág... Ne félj, ez már az alagút vége.”

Géczy Barnabás Lamarck és Darwin c. Budapest 1982-ben megjelent könyvében írja a következőket: „Miatán egyre nyilvánvalóbbá vált, hogy Darwin nem való orvosnak, apja lelkésznek szánta és 1827-ben a cambridge-i egyetem Krisztus Kollégiumába küldte teológiai tanulmányok elvégzésére. Darwin sohasem volt vallásos. Nem lelkesedett az ötletért, viszont iskolája a keresztények legszabaddab felekezetéhez, az unitáriusokéhoz tartozott...” (Említett könyv: 80. oldal)

Óbudai utcanevéről írt levelet a Magyar Nemzethez Kovalovszky Miklós irodalomtörténész, s ebben megemlíti, hogy az egyik utcát Orbán Balásról nevezték el.

KÜLFÖLDI HÍREK

Megyei Tükör c. jelenik meg a Kovászna — régebbi nevén Háromszék — megye lapja, melynek Fórum c. havi szépirodalmi és közművelődési melléklete néha eljut hozzánk is. Az 1981. aug. számban értékelték Cseh Gusztáv ismert grafikusművész munkáit, aki Erdély neves emberei közül hatvanat mutatott be rajzaiban. A „Hatvan Főember” közül, akik vándorkiállításon bejárták a nagyobb erdélyi városokat, a „Fórum” 12-et mutatott be, említett számában közölük ketten, Kriza János és Bölöni Farkas Sándor hitünk felesei közé tartozott. Cseh Gusztáv kiállítását az erdélyi városokban meleg rokonszenv fogadta.

A Hét című Bukarestben megjelenő magyar nyelvű hetilapban — folytatásokban — az egykori unitárius kollégiumról „Műzsák és erények” c. Beke György, az ismert író meleg hangú cikket írt, melyből alkalomilag igyekszünk majd részletet közölni. A második folytatás a kollégium és püspökség szép épületét is bemutatja az olvasóknak.

A Hét című bukaresti magyar hetilap tudomány rovatában Csetri Elek professor a diák Kelemen Lajosról emlékezett meg (1877–1963). Cikkében számos új adatot közöl Kelemen Lajos pályájának elindulásáról.

Az I. A. R. F. szociális szolgálata Lucie Meijer szerkesztésében ismerteti 1982/83. évi terveket. Elsősorban India, továbbá a Fülöp-szigeti és az afrikai lagosi unitárius gyülekezetek munkáját kívánják támogatni.

A Bibliát eddig 442 afrikai nyelvre és nyelvjárára fordították le, ebből 83-ra első ízben. Afrikában naponta kb. húsz-ezer ember tér át a különböző kereszt-

tény egyházakba. Az afrikai keresztények száma 1900-ban mindössze kilencmillió, 1980-ban pedig már 203 millió volt, írja Bibliatársulatok Világszövetsége.

Az egyik erdélyi szemlében Katona Szabó István képekkel illusztrált egész oldalas cikket írt „Múzeum Székelykeresztúron” címen. Az 1946-ban hivatalosan megalakult múzeumot több évtizedes gyűjtőmunka előzte meg, melyben élen jártak a székelykeresztúri unitárius gimnázium egykori tanárai, akiknek gyűjtését a múzeum átvette. Az egyik képen dr. Molnár Istvánt, a múzeum igazgatóját látjuk Nagy Lajos egykori unitárius gimnáziumi tanárral, aki a korai alapítók közé tartozott. A múzeum-barátok körének egyik szervezője, Gálfalvi Sándor egy jelentős terjedelmű székelykeresztúri monográfia szerkesztését végzi, mely a város alapításának 650. évfordulója alkalmából fog megjelenni.

Simó Arpád torontói lakos (Kanada), lapunk hűséges olvasója és egykoron támogatója, elhunyt. Haláláról a címére küldött lap visszaérkezéséből értesültünk.

Dr. Manuel Tögel, a frankfurti unitárius gyülekezet új vezető lelkésze meleg hangú levélben köszönte meg üdvözítő sorainkat, melyeket új tisztébe való beiktatása alkalmából küldtünk.

II. János Pál pápa legutóbb Angliában, majd Argentínában tett látogatást.

A romániai TEKA sorozatban „A céhes élet Erdélyben” c. értékes tanulmány jelent meg Kovács Géza és Binder Pál szerkesztésében, mely több unitárius vonatkozású adatot is tartalmaz.

Hodosy Imre feketeci református lelkész választotta meg a jugoszláviai református egyház új püspökévé a nyugatombai vonult Csete K. István helyébe. A belkutatási ünnepségen részt vett dr. Tóth Károly püspök, a KBK. elnöke is.

„Másoknak világitva önmagát emésztette...” címen Zágonyi Jenő emlékezett meg az erdélyi „Fórum” márc. számában Bölöni Farkas Sándorról. Egyben közli Horváth István marosvásárhelyi táblabíróhoz 1838. május 15-én írt levelét, melyben amerikai útja egyes epizódjaira is visszaemlékezett.

Dr. Kovács Lajos kolozsvári püspököt epekő bántalmakkal a kolozsvári klinikán megoperálták. Mielőbbi felgyógyulást kívánunk.

George Cox az angol unitárius békebizottságának vezetője a salvadori házaflak üldözése miatt nyílt levelet intézett Lord Carringtonhoz, Anglia akkori külügyminiszteréhez.

A „Kairos” c. amerikai unitárius teológiai szemle 1982. évi első számának címlapján közli Dávid Ferenc arképet, dr. László Gyula professor rajza után, mely az angol nyelvű Dávid Ferenc kiadványunkban jelent meg. Közlük kiadványunk teljes angol címét és a megjelenés évét, Budapest, 1981.

Dr. Harringtonné Szánthó Vilma New York-i unitárius lelkész gyülekezetére heti szemléjében köszönte meg azt a heti mint 200 levelet és érdeklődést, melyet gyülekezetének tagjaitól 1982. első hónapjaiban betegsége idején kapott. Hála Istennek már felépült és továbbra is jó egészséget kívánunk neki.

Dr. F. Forrester Church New York-i unitárius lelkész kérte fel Plandome városa unitárius gyülekezetének a kezelésében álló Veatch Alapítvány, hogy a jövőben az oda beérkező egyházi vonatkozású kéréseket érdemben véleményezze. Dr. Church 1981-ben egy egyházi delegációval hazánkban is járt és tapasztalatairól öröndetes nyíltsággal emlékezett meg későbbi leveleiben.

Dr. Szent-Iványi Sándor, ny. lancasteri unitárius lelkész, v. budapesti egyházi elnök tartott előadást a bostoni Kings Chapelben az amerikai keresztény unitáriusok évi közgyűlésén szép számú közönség előtt. Betegségének kezdete

óta ez volt az első szereplése nagyobb nyilvánosság előtt. További javulást kívánunk.

Assisi Szent Ferenc születésének nyolczszázadik évfordulójáról a hazai egyházi sajtó mellett, az amerikai unitáriusok lapja is bő terjedelemben emlékezett meg, idézve részleteket műveiből.

Laurent Gagnebin lelkészt, a párizsi szabadelvű Foyer de l'Ame vezetőjét a párizsi protestáns teológiai fakultás professzorai közé választotta meg.

A brazil katolikus püspöki kar felémelte szavát az igazságtalan faji megkülönböztetések ellen. A színes bőrtűket nemcsak társadalmi, hanem egyházi szinten is hátrányos megkülönböztetés éri, mert színes bőrű gyülekezetekben színes bőrű lelkész látja el hívei szolgálatát. Ez egyházon belül megkülönböztetés.

Néhai Márkos Albert zeneművész, főiskolai zeneprofesszor emlékére egy négytagú kis együttes, melyben két fia, Márkos Albert és Márkos András is szerepeltek, a nemrég elhunyt szerző legszebb munkáit adták elő. László Ferenc, a jó barát és értő kritikus különösen kiemelte Eminescu dalainak szépségét és a négy magyar költő, Ady, Juhász, Dsida és Kosztolányi egy-egy versére szerzett „Négy szerelmes dal” c. alkotását. Így lett a szerzői est helyett halála után emlékhangverseny, melyen a kolozsvári zenei világ nagy számban vett részt.

Argentínában a pápa látogatásával kapcsolatosan adatokat közöltek az argentínai katolikus papokról. Az egyházmegye papok száma 2464, a szerzetes papoké 2986, a segítő testvéreké 1179, és a szerzetesnők száma pedig 12 446.

HALOTTAINK

Grantné, Sámí Ilona Magda — néhai Ferencz József kolozsvári püspök unokája, a londoni Channing School egykori növendéke Minsterben hosszú szenvedés után 1982. február 13-án elhunyt. Leányai, Gyöngyi és Anikó anyjuk hamvait hazaküldték és azt máj. 18-án a Farkasréti temetőben édesanyja, Sámíné sz. Ferencz Ilona sírjában helyezték örök nyugalomra, dr. Ferencz József püspök szolgálatával.

Az elhunyt leányai anyjuk emlékére 1000 forintot adományoztak az Unitárius Élet javára.

Dr. Lázár Miklósné sz. Kelemen Ilona febr. 7-én, 87 éves korában Budapesten elhunyt. Torockón született és élt hosszú időn át abban a gyülekezetben, melynek egyidejűleg Józán Miklós, Németh István és Benczédi Domokos voltak a lelkészei. Kapcsolódott ahhoz a családtörténeli múlthoz, melyet Lázár István és Kriza János unitárius püspökök neve fémjelez. Az utóbbi évtizedekben, itt a fővárosban, Vill nevű fia és családja körében és otthonában élt. Gyászolják gyermekeit: Ill, Piri, Vili és Elemér, továbbá tizenegy unokája, tíz dédunokája, torockói rokonsága. A Hőgyes utcai templomunk Bartók-emlékművének alkotóművésze, Zágony Sándor a veje volt. A pesterzsébeti temetőben Bence Márton és László Andor lelkészek kísérték el utolsó útján febr. 16-án, és hirdették a vigasztalás ígét.

Bartalis Ákosné

Május 20-án a Farkasréti temetőben kísértük utolsó útjára özv. Bartalis Ákosné, született Józsa Margit testvérünket 77 esztendő élet után. Halála odahaza szülőföldjén, Székelyudvarhelyen érte. Rokoni látogatásra utazott és a hosszú évek óta már gyengülő szíve kényszerítette, hogy visszautazás helyett az ottani kórházba feküdjék, melyet aztán már nem is hagyhatott el, mert ott érte a halál.

Benne, Pestlőrinc. Egyházközségünk három évtizeden keresztül volt gondnokának, Bartalis Ákosnak az özvegyét vesztette el. Akik ismerték szelíd, jóságos lényét, családja és egyháza iránti szeretetét, azoknak szívében sokáig él adott emléke. Két fia, menyel és két unokája

mellett gyászolja testvére, Józsa Gyula és családja, és híveink nagy száma, valamint nagyszámú baráti körei. Itt maradt szereteteinek vigasztalást kívánva hiszünk, hogy lelke az örök hazában pihenésre, békére, nyugalomra talált.

Egyházunk gyászszertartását Huszti János és László Andor lelkészek végezték. Férje és testvérei hamval mellé temették el.

A BUDAPESTI EGYHÁZKÖZSÉG HALOTTAS ANYAKÖNYVEBŐL:

Lapunk ez évi, január-február-i számában megjelent szomorú híradásunk óta az alábbi kedves híveinket temették el a különböző budapesti temetőkben:

Az Új-Köztemetőben febr. 4-én a 84 éves Balogh Béláné Fehér Ilonát, Farkasréti temetőben febr. 5-én a 74 éves Bedő Adám-ot,

Csáka Dezső 72 éves híveinket a Rákospalotai temetőben febr. 12-én.

A Farkasréti temetőben február 22-én Bánházi Ottóné Neuwald Ilonát 61 éves korában,

Péter Andrásné Nyárady Ilonát 70 évesen az Új-Köztemetőben febr. 23-án, Pásint Mihályt 80 évesen márc. 8-án a Farkasréti temetőben,

Péntek Istvánt 45 évesen, márc. 30-án az Új-Köztemetőben.

Apr. 9-én az Új-Köztemetőben 76 éves korában Vargay Zoltánt.

Az Óbudai temetőben apr. 13-án 73 éves korában Boér Erzsébetet,

Erdő Jánosné Székely Margitot apr. 15-én 63 éves korában Dunakeszi Új-Köztemetőjében.

Elbúcsúztunk apr. 19-én a Nagy Ignác u-i templomban a 75 éves Kovács Rebekától, akinek hamvait szülőfalujába, Vargyasra szállított haza leánya és ott helyezik örök nyugalomra.

A 68 éves Kiss Béla temetése apr. 30-án volt a Kispesti temetőben.

A 68 éves Haáz Ferencné Pap Róza temetése máj. 5-én a Farkasréti temetőben.

Az Óbudai temetőben máj. 11-én a 70 éves Szabó Béláné Téglás Emma temetése volt, és

ugyancsak az Óbudai temetőben máj. 14-én a 82 éves Tóth Ottóné Jakab Juditot kísértük utolsó útjára.

A Mészkö-i ősi Halmágyi családnak Budapesten élő egyik tagját, Halmágyi Dénest 83 éves korában máj. 24-én a Rákospalotai temetőben temették.

Jún. 4-én az Új-Köztemetőben az 57 éves korában elhunyt Abonyi Istvánné Banda Rozáliát temették.

és az ugyancsak fiatalon elhunyt, 42 éves Oláh Ervin temetése jún. 4-én volt az Óbudai temetőben.

A 71 éves Bardócz Pál temetése jún. 10-én volt az Új-Köztemetőben,

és ugyancsak itt temették jún. 11-én a 91 éves Nagy Andrást.

Százhalombattán jún. 11-én Szász Jánosot temették 72 éves korában.

A Rákospalotai temetőben a fiatalon elhunyt Györfly Mózest temetése jún. 14-én volt.

Hénap Mihályné Andrássy Sárát jún. 15-én a Rákospalotai temetőben temették, 67 éves volt.

A Farkasréti temetőben jún. 28-án a 75. évében meghalt Könyő Magdolnát temették.

A Cinkota-i Ilona temetőben egy napon, júl. 6-án két szomorú temetésünk: a fiatalon, 52 éves korában tragikus hirtelenséggel meghalt Borbély Károlyt és Tornai Sándorné Marossy Paulát, aki 87 éves korában hagyta itt szeretettét.

A 65 éves Szabó Lajosné Erdélyi Erzsébet temetése júl. 9-én volt a Farkasréti temetőben.

Pálffy Dénes Zoltán 5 és fél éves tanulót temették, aki jún. 20-án halt meg.

Lörinczy Dénes, az egykori tordai esperes fia 85. éves korában Budapesten halt el júl. 3-án.

A pestlőrinci temetőben jún. 6-án temették Vasas Gáborné sz. Ambrus Máriát.

A vecsési temetőben máj. 27-én temették Biró Elekné sz. Egeni Emmát.

Elköltözött halottainkra a kegyelet öszinte érzésével emlékezünk, szereteteink vigasztalást kívánunk Istentől a 73. Zsoltár 26. versével: „Ha elfogyatkozik testem és szívem: SZÍVEMNEK KÖSZIK-LAJA ÉS AZ EN ŐRÖKSEGEM TE VAGY OH ISTEN MINDÖRÖKKÉ.”

MIKLÓS IMRE FINNORSZÁGBAN

A finn oktatási minisztérium meghívására egyhetes látogatást tett Finnországban Miklós Imre államtitkár, az Állami Egyháziügyi Hivatal elnöke. Látogatása során fogadta a külügy, a kulturális, az oktatásiügyi miniszter, találkozott a finn evangélikus egyház érsekével és több vezető személyiségével. A finn evangélikus egyház központjában előadást tartott az állam és az egyház viszonyáról Magyarországon.

PAPI BÉKEGYÜLÉS

A Hazafias Népfront budapesti bizottsága jún. 3-án tájékoztatót tartott a nemzetközi helyzet aktuális kérdéseiről, ahol az előadó dr. Tóth Károly református püspök, a KBK elnöke volt. A hozzászólások rendezését püspökünk is felszólalt, ismeretve röviden a külföldi unitáriusok békemunkáját.

MEGHÍVÓ

A MAGYARORSZÁGI UNITÁRIUS EGYHÁZ

FŐTANÁCSA

1982. október hó 30–31. napjain (szombat délután és vasárnap délután) Budapesten a Nagy Ignác utcai templomban ülést tart melyre a főtanács tagjait ezúton is — későbbi időpontban külön meghívóval — az Egyházi Képviselő Tanács június 7-én tartott ülésének határozatából atyafiságos szeretettel meghívjuk.

Bartók Béla
főgondnok

Dr. Ferencz József
püspök

UNITÁRIUS ÉLET

Laptulajdonos

a Magyarországi Unitárius Egyház

Felelős szerkesztő:

Dr. Ferencz József

Felelős kiadó:

Huszti János

V., Nagy Ignác u. 4. Budapest, 1055

Táv.: 113-094

Szerkeszti a szerkesztő bizottság Terjeszti a Magyar Posta. Elfizethető bármely postahivatalnál, a Posta hírlapüzleteiben és a Posta Központi Hírlap Irodánál (KHI 1900 Budapest V., József nádor tér 1.) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215–96 162 pénzforgalmi jelzőszámára.

Évi előfizetési díj 54,— forint

Külföldre évi 63,— forint

INDEX: 25.842

Egyetemi Nyomda — 82.8045 Budapest, 1982
Felelős vezető: Sümegi Zoltán igazgató

HU ISSN 0133—1272